

WERKEN IN NEDERLAND, WONEN IN DUITSLAND
Wirwar van regels en wetten

Inhoudsopgave

WIRWAR VAN REGELS EN WETTEN 3

WELKE WETGEVING 4

Hoofdregel
Artikel 17-regeling
Werken in Nederland en Duitsland

GOED OM TE WETEN 6

Verblijfsvergunning nodig?
Nederlandse socialeverzekeringsstelsel
Welke instanties?
Volksverzekeringen
Werknemersverzekeringen

ARBEIDSBEMIDDELING 8

Centrum voor Werk en Inkomen (CWI)
Uitzendbureau
EURES

ZORGVERZEKERING 9

Hoe werkt het?
Gezinsleden
Basisverzekering
Aanvullende verzekering
Nominale premie
Inkomensafhankelijke bijdrage
Zorgtoeslag
Nederlandse AWBZ-zorg

ALS U ZIEK WORDT 11

Procedure ziekmelding
Loondoorbetaling of ziekingelduitkering
Arbeidsongeschiktheid: de WIA
Hoogte uitkering
Arbeidsverleden in Nederland en Duitsland

WERKLOOS, WAT NU? 13

Nederlandse of Duitse uitkering?
Stappen die u moet nemen
Gedeeltelijk werkloos

OUDERDOMSPENSOEN 14

Oudedagsuitkering
Opbouw
Arbeidsverleden in Nederland en Duitsland
Aanvragen

AANVULLEND (BEDRIJFS)PENSOEN 16

Bedrijfspensioenfonds
Pensioenverzekeraars
Ondernemers
Vervroegd pensioen

NABESTAANDENUITKERING 17

Recht?
De Nederlandse Anw
Voor wie?
Nederlandse halfwezen- en wezenuitkering
Verzekerd in twee landen
Belangrijke verschillen
Inkomensafhankelijk

KINDERBIJSLAG IN NEDERLAND 19

Nederlandse kinderbijslag
Voor wie?
Kinderbijslag uit twee landen

ZELFSTANDIG ONDERNEMEN 21

Sociaal verzekerd in Nederland
Werknemersverzekeringen

DE BELANGRIJKSTE VERSCHILLEN IN ÉÉN OOGOPSLAG 22

WOORDENLIJST 23

Duitse begrippen en veel gebruikte termen

ADRESSEN 26

Deskundigheid en betrouwbaar advies

De grenzen in Europa vervagen en het wonen en werken buiten de grenzen wordt steeds meer ontdekt. U woont in Duitsland en werkt in Nederland. Of u heeft plannen om in Nederland te gaan werken. Wat zijn de regels als u ziek of werkloos wordt? Heeft u bijvoorbeeld recht op kinderbijslag als u in Nederland gaat werken? U weet dat de wetten over de grens anders zijn. Maar hoe ziet het er nu precies uit? Deze brochure geeft u hierover algemene informatie.

Het Bureau voor Duitse Zaken (BDZ) van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) beschikt over een hoop kennis en ervaring. Woont u in Duitsland en gaat u werken in Nederland, dan beantwoorden wij uw vragen en helpen u op weg.

Wirwar van regels en wetten

Als u woont en werkt in Duitsland is de Duitse wetgeving op u van toepassing. Dat is duidelijk. Zodra u de grens overgaat is het niet meer zo duidelijk. U weet dat de wetten over de grens anders zijn. Welke sociale verzekeringswetgeving is juist op uw situatie van toepassing? BDZ helpt u in de wirwar van regels en wetten.

Als u in Nederland gaat werken is het bijvoorbeeld goed om te weten of u nog recht heeft op kinderbijslag in Duitsland. Zo is het ook belangrijk om op de hoogte te zijn van de regels als het gaat om werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, pensioen en ondernemen in Nederland. Kortom, u wilt weten welke regels op uw situatie van toepassing zijn.

Normaal gesproken valt u onder de wetgeving van het land waar u werkt. Toch geldt dit niet altijd. Hiervoor heeft de Europese Gemeenschap regels opgesteld die we EG-Verordeningen noemen. De regels voor de sociale verzekeringen zijn opgenomen in de Verordeningen 1408/71 en 574/72. Deze regels bepalen onder welke wetgeving u valt.

De hoofdregel is, dat u valt onder de wetgeving van het land waar u werkt. Woont u in Duitsland en werkt u in Nederland, dan bent u verzekerd volgens de Nederlandse socialeverzekeringswetgeving. Op uw inkomen worden dan premies volgens de Nederlandse wetgeving ingehouden. Daardoor heeft u recht op uitkeringen uit Nederland. Goed om te weten is dat u in deze situatie niet meer verzekerd bent voor de Duitse sociale verzekeringen, zoals de Duitse renteverzekering. Daar staat tegenover dat u wel in Nederland sociaal verzekerd bent.

Welke wetgeving

In het vorige hoofdstuk heeft u het al kunnen lezen. Normaal gesproken valt u onder de wetgeving van het land waar u werkt. Welke wetgeving op uw situatie van toepassing is, verduidelijken wij aan de hand van de hoofdregel en de meest voorkomende situaties.

HOOFDREGEL

De informatie in deze brochure is voornamelijk bestemd voor *grensarbeiders*. U bent grensarbeider als u in Duitsland woont en als werknemer of zelfstandige werkt in Nederland. Als u minstens eenmaal per week naar uw woonplaats in Duitsland terugkeert, behoort u tot de groep grensarbeiders. Grensarbeiders en hun gezin zijn beschermd door Europese bepalingen op het gebied van sociale zekerheid. Als u geen grensarbeider bent, kan de informatie in deze brochure eveneens nuttig zijn.

De hoofdregel is, dat u normaal gesproken valt onder de wetgeving van het land waar u werkt. Woont u in Duitsland en werkt u in Nederland, dan bent u sociaal verzekerd in Nederland.

▪ Duitse werkgever

U woont in Duitsland, werkt uitsluitend in Nederland en uw werkgever is niet in Nederland, maar in Duitsland gevestigd, dan valt u nog steeds onder de Nederlandse wetgeving. Kortom, het maakt niet uit in welk land uw werkgever is gevestigd. Bindend is het land waar u werkt. Hieronder staan een aantal uitzonderingen op de hoofdregel.

▪ Tijdelijk werk

Uw Duitse werkgever zendt u tijdelijk uit naar Nederland. Met andere woorden: u wordt gedetacheerd. U wilt weten of in uw situatie de Nederlandse of Duitse wetgeving van toepassing is. Het antwoord op deze vraag is niet eenvoudig. Welke wetgeving op uw situatie van toepassing is hangt namelijk af van een aantal factoren.

De Duitse wetgeving blijft van toepassing als u aan de volgende voorwaarden voldoet:

- Het werk in Nederland verricht u in opdracht en voor rekening van een bedrijf, waar u normaal gesproken voor werkt.
- De werkzaamheden duren niet langer dan 12 maanden.

Duren de werkzaamheden onverwachts toch langer dan 12 maanden? De detachering kan dan nog met maximaal 12 maanden verlengd worden. Deze regels gelden ook als u speciaal voor detachering in Nederland bent aangenomen. U moet dan voordat u bij deze werkgever in dienst trad, wel in Duitsland verzekerd zijn geweest.

Voor detachering heeft u een zogeheten E101-verklaring nodig. Met dit formulier kunt u aantonen dat u in Duitsland sociaal verzekerd bent. Bent u verplicht of vrijwillig verzekerd bij een Duitse Orts-, Innungs-, Ersatz- of Betriebskrankenkasse, dan moet uw werkgever deze verklaring aanvragen bij de bevoegde Duitse Krankenkasse. In alle andere gevallen is dat de voor u bevoegde Deutsche Rentenversicherungsträger.

ARTIKEL 17-REGELING

Werkt u tijdelijk in Nederland en weet u vooraf dat u langer dan 12 maanden, maar korter dan 5 jaar gedetacheerd wordt? Voor deze situatie geldt de zogeheten artikel 17-regeling. Deze houdt in dat u tot maximaal 5 jaar in uw woonland verzekerd blijft voor de sociale verzekeringen. Hiervoor kunt u een E101-verklaring aanvragen bij de Deutsche Verbindungsstelle, Krankenversicherung Ausland (DVKA) in Bonn. Achter in deze brochure vindt u de adresgegevens.

WERKEN IN NEDERLAND EN DUITSLAND

U werkt in 2 landen. Het is belangrijk voor u dat er vastgesteld wordt in welk land u verzekerd bent voor de sociale verzekeringen. U kunt namelijk maar in één land verzekerd zijn. Woont u in Duitsland en werkt u in Nederland én Duitsland, dan bent u in Duitsland sociaal verzekerd. Net zoals bij detachering heeft u hiervoor ook een E101-verklaring nodig.

In de onderstaande tabel kunt u zien welke sociale verzekeringswetgeving op uw situatie van toepassing is.

Tabel 1. Sociale verzekeringswetgeving bij wonen in Duitsland en werken in twee landen

situatie	sociale verzekeringswetgeving
U werkt voor twee verschillende werkgevers in zowel Duitsland als Nederland	Duitsland
U werkt voor één werkgever in zowel Duitsland als Nederland	Duitsland
Woont u niet in één van beide landen waar u werkzaam bent, dan bent u verzekerd in het land waar het bedrijf of de werkgever gevestigd is.	

Natuurlijk zijn nog meer situaties denkbaar. In de onderstaande tabel vermelden wij er een aantal. Het uitgangspunt is dat u in Duitsland woont. U kunt direct zien welke sociale verzekeringswetgeving op uw situatie van toepassing is.

Tabel 2. Welke sociale verzekeringswetgeving bij wonen in Duitsland

U werkt in Duitsland als	U werkt in Nederland als	U valt onder de wetgeving van
-	werknemer	Nederland
-	zelfstandige	Nederland
werknemer	werknemer	Duitsland
zelfstandige	zelfstandige	Duitsland
zelfstandige	werknemer	Nederland
werknemer	zelfstandige	Duitsland
werknemer/zelfstandige	ambtenaar*	Nederland
ambtenaar*	werknemer/zelfstandige	Duitsland
ambtenaar*	ambtenaar*	Nederland en Duitsland

* en verzekerd in een bijzonder stelsel

Heeft u een vraag over uw situatie? Achter in deze brochure kunt u lezen hoe u ons kunt bereiken.

Goed om te weten

Het is binnenkort uw eerste werkdag in Nederland. Er komt veel op u af. Een andere taal en nieuwe collega's, maar ook andere regels en wetgeving. Van belang is dat u goed geïnformeerd bent. BDZ helpt u graag op weg.

VERBLIJFSVERGUNNING NODIG?

Allereerst is het goed om te weten of u een verblijfsvergunning nodig heeft. Als grensarbeider heeft u deze namelijk niet nodig. Bent u geen *grensarbeider* dan heeft u wel een verblijfsvergunning nodig. Een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd vraagt u aan in de gemeente waar u woont of verblijft. De Nederlandse Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) neemt een beslissing over uw aanvraag. Het adres van deze organisatie vindt u achter in deze brochure.

NEDERLANDSE SOCIALEVERZEKERINGSSTELSEL

De Nederlandse socialeverzekeringswetgeving is anders dan de Duitse. Nederland kent verschillende wetten die samen het stelsel van sociale zekerheid vormen. Verzekerd voor de *Anw*, *AOW*, *AKW* en *AWBZ* is iedereen die legaal in Nederland woont, ongeacht nationaliteit of inkomen. Woont u niet in Nederland maar werkt u er wel en betaalt u daardoor loonbelasting, dan bent u ook hiervoor verzekerd. .

Nederland kent een onderscheid tussen de *werknemers-* en de *volksverzekeringen*. In onderstaande tabel leest u welke verzekeringen er zijn.

Tabel 3. Nederlandse volksverzekeringen

AOW	<i>Algemene Ouderdomswet</i>	Allgemeines Altersgesetz
Anw	<i>Algemene nabestaandenwet</i>	Allgemeines Hinterbliebenengesetz
AKW	<i>Algemene Kinderbijslagwet</i>	Allgemeines Kindergeldgesetz
AWBZ	<i>Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten</i>	Allgemeines Gesetz über besondere Krankenkosten

Tabel 4. Nederlandse werknemersverzekeringen

WW	<i>Werkloosheidswet</i>	Arbeitslosenversicherungsgesetz
ZW	<i>Ziektewet</i>	Krankengeldgesetz
WIA	<i>Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen</i>	Erwerbsminderungsgesetz
TW	<i>Toeslagenwet</i>	Zulagengesetz
Zvw	<i>Zorgverzekeringswet</i>	Krankenversicherungsgesetz

WELKE INSTANTIES?

De Nederlandse socialeverzekeringswetgeving wordt uitgevoerd door gemeenten, de Sociale Verzekeringsbank (SVB), de *Centra voor Werk en Inkomen (CWI)*, het *Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)* en door *zorgverzekeraars*. Deze organisaties zijn het eerste aanspreekpunt voor onder meer uitkeringen en de uitbetaling van pensioenen en uitkeringen.

VOLKSVERZEKERINGEN

Alle inwoners van Nederland zijn verplicht verzekerd voor de volksverzekeringen, behalve als zij in een ander land werken of niet legaal in Nederland verblijven. Bij de volksverzekeringen maakt het niet uit of u werkt. Normaal gesproken heeft u recht op een uitkering uit de volksverzekeringen als u in Nederland woont en ingeschreven staat bij een gemeente. Er zijn ook uitzonderingen. U woont bijvoorbeeld in Duitsland en u werkt in Nederland waardoor u in Nederland loonbelasting betaalt. U bent dan ook in Nederland sociaal verzekerd.

Het is goed om te weten dat de hoogte van de betaalde premies niet de hoogte van de uitkering bepaalt. Deze premies worden berekend naar uw inkomen. Ze worden tegelijk met de loonbelasting ingehouden op uw loon. Loonbelasting en premie volksverzekeringen samen worden in Nederland *loonheffing* genoemd. Uw werkgever houdt dit bedrag in op uw loon en draagt dat af aan de Belastingdienst.

WERKNEMERSVERZEKERINGEN

Werknemers zijn via een aantal wetten automatisch verzekerd. Als een werknemer zijn baan verliest of door lichamelijke beperkingen niet meer of nog maar gedeeltelijk kan werken, heeft hij recht op een uitkering via deze werknemersverzekeringen. U bent werknemer als u in loondienst werkt bij een werkgever. U heeft dan een arbeidsovereenkomst. Sommige arbeidsverhoudingen worden gelijkgesteld met werken in loondienst. Werknemer en werkgever betalen allebei premies voor de werknemersverzekeringen. De hoogte van de premie die u moet betalen wordt berekend naar uw inkomen. Uw werkgever houdt dit bedrag in op uw loon en draagt dat af aan de Belastingdienst.

Uitgebreide informatie over de hoogte van premies en tarieven die u moet betalen voor de volks- en werknemersverzekeringen leest u in de leaflet 'Bedragen en percentages'.

Arbeidsbemiddeling

Gaat u in Nederland werken dan is het belangrijk dat u weet welke organisaties zich met de arbeidsmarkt bezighouden. Zo weet u waar u moet zijn met uw vragen over werk.

CENTRUM VOOR WERK EN INKOMEN (CWI)

CWI is het eerste trefpunt voor werkzoekenden en werkgevers. Werkzoekenden kunnen bij CWI terecht voor het vinden van werk of het aanvragen van een WW- of *bijstandsuitkering*. Let op: dit laatste geldt niet als u in Duitsland woont en in Nederland werkt.

Daarnaast verleent CWI ontslag- en tewerkstellingsvergunningen en arbeidsrechtelijke informatie. Zoekt u werk dan schrijft u zich hier in en ontvangt u een bewijs van inschrijving. Het verschil met de Duitse tegenhanger (Agentur für Arbeit) is, dat CWI geen *WW-uitkeringen* betaalt en niet verantwoordelijk is voor de uitvoering van de *Algemene Kinderbijslagwet (AKW)*.

UITZENDBUREAU

In Nederland zijn er naast CWI-kantoren ook commerciële *uitzendbureaus* die zich bezighouden met arbeidsbemiddeling. U kunt zich inschrijven bij een uitzendbureau, waarna zij naar passend werk op zoek gaan. Het kan gaan om een contract voor bepaalde of onbepaalde tijd. Een contract via een uitzendbureau is een volwaardig arbeidscontract.

EURES

EURES is een initiatief van de Europese Commissie voor arbeidsbemiddeling binnen de EU. *EURES-consulenten* zijn speciaal opgeleide deskundigen die zich bezighouden met de 3 belangrijkste vormen van EURES-dienstverlening, namelijk: informatievoorziening, begeleiding en arbeidsbemiddeling voor werkzoekenden en werkgevers op de Europese arbeidsmarkt. U kunt dus bij EURES terecht voor uitgebreide informatie als u een baan in een ander land zoekt.

Achter in deze brochure vindt u de internetadressen van deze organisaties.

Zorgverzekering

Per 1 januari 2006 is in Nederland de Zorgverzekeringswet (Zvw) ingevoerd. Deze wet is de basis van een geheel nieuw Nederlands verzekeringsstelsel voor ziektekosten. Zo is er bijvoorbeeld geen verschil meer tussen ziekenfonds en particulier verzekerden. Dit heeft ook gevolgen voor iedereen die in Duitsland woont en in Nederland werkt als werknemer of zelfstandige.

BASISVERZEKERING

Met de komst van een *basisverzekering* is er één zorgverzekering voor iedereen. Dat geldt ook als u grensarbeider bent. Deze zorgverzekering bestaat uit een wettelijk vastgelegd basispakket voor zorg, dat in grote lijnen overeenkomt met het vroegere ziekenfondspakket. U sluit een zorgpolis af bij uw zorgverzekeraar. Naast de basisverzekering kunt u *aanvullende verzekeringen* afsluiten. Bij het ontvangen van zorg in Nederland hebben u of uw gezinsleden recht op zorg via dit wettelijke basispakket. In Duitsland bestaat recht op zorg via het wettelijke basispakket van de Duitse Krankenversicherung.

HOE WERKT HET?

U bent verplicht een zorgpolis af te sluiten bij een Nederlandse zorgverzekeraar waardoor u recht heeft op alle zorg waarin deze polis voorziet. Als *grensarbeider* heeft u ook recht op geneeskundige zorg volgens het wettelijke verzekeringsstelsel in uw woonland. Zodra de zorgverzekeraar uw gegevens heeft verwerkt, ontvangt u het verdragsformulier E106. Met dit formulier kunt u zich aanmelden bij een Duitse verzekeraar (Krankenkasse) naar keuze. Na aanmelding vergoedt de Nederlandse zorgverzekeraar de kosten aan de Duitse verzekeraar, als u gebruik maakt van medische zorg in uw woonland. Als grensarbeider bent u uitsluitend premie verschuldigd aan uw Nederlandse zorgverzekeraar. U kunt dus gebruik maken van medische zorg in Nederland én in Duitsland.

GEZINSLEDEN

De Duitse Krankenkasse, waar u zich met het formulier E106 heeft aangemeld, beoordeelt welke gezinsleden meeverzekerd zijn. Uw meeverzekerde gezinsleden hebben recht op de geneeskundige zorg in Duitsland. Maar zij kunnen ook zorg in Nederland krijgen. Dat kan via zorgverzekeraar Agis. Op verzoek verstrekt Agis een bewijs voor het invoeren van medische zorg in Nederland. In tegenstelling tot u, worden uw gezinsleden geregistreerd bij het College voor zorgverzekeringen (CVZ). Achter in deze brochure vindt u het adres van CVZ.

AANVULLENDE VERZEKERING

Een aanvullende verzekering dekt zorg die niet in het basispakket van de zorgverzekering is opgenomen, zoals tandartszorg voor verzekerden ouder dan 18 jaar. U kunt bij uw zorgverzekeraar voor uzelf en uw eventuele gezinsleden een aanvullende verzekering afsluiten. Let u er goed op dat verzekeraars vaak verschillende aanvullende verzekeringen aanbieden. Wat zij wel of niet vergoeden kan behoorlijk uiteenlopen. Het is dus belangrijk dat u goed kijkt welke verzekering het beste past bij uw situatie. Een aanvullende verzekering is vaak alleen nodig als u en uw gezinsleden ook daadwerkelijk een beroep doen op zorg in Nederland.

NOMINALE PREMIE

Iedereen van 18 jaar of ouder betaalt voor het wettelijke basispakket een verzekeringspremie aan de zorgverzekeraar. Deze premie is onafhankelijk van leeftijd, geslacht, gezondheid en inkomen. Dit heet de nominale premie. Als tegemoetkoming kunt u *zorgtoeslag* aanvragen.

INKOMENSAFHANKELIJKE BIJDRAGE

Wie een inkomen heeft, is voor de zorgverzekering ook een inkomensafhankelijke bijdrage verschuldigd. Deze wordt op uw loon ingehouden. Uw werkgever is verplicht deze bijdrage volledig te vergoeden. Dit gebeurt automatisch. Bent u zelfstandig ondernemer, dan krijgt u een aanslag van de Belastingdienst.

ZORGTOESLAG

Om ervoor te zorgen dat de nieuwe zorgverzekering voor iedereen betaalbaar is, heeft de Nederlandse overheid verschillende maatregelen getroffen. Zo bestaat er een zorgtoeslag. Het is een tegemoetkoming in de nominale premie, die afhankelijk is van uw persoonlijke situatie en inkomen. De Belastingdienst regelt de zorgtoeslag. Voor een aanvraagformulier kunt u contact opnemen met de Belastingdienst, afdeling Toeslagen. Achter in deze brochure vindt u het internetadres.

NEDERLANDSE AWBZ-ZORG

U heeft in Nederland recht op medische zorg volgens de AWBZ. Deze wet dekt geneeskundige risico's die niet onder de zorgverzekeringen vallen. Eventuele gezinsleden zijn niet AWBZ-verzekerd en hebben daarom geen recht op medische zorg volgens de AWBZ. Omdat u en uw gezinsleden bij een Duitse Krankenkasse met het formulier E106 staan ingeschreven (zie 'Gezinsleden'), hebben u en uw gezinsleden in Duitsland recht op de verzekeringen in natura bij hulpbehoefendheid ingevolge de Pflegeversicherung.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met uw zorgverzekeraar.

Als u ziek wordt

U werkt als werknemer in Nederland en u wordt ziek. Waar moet u zich ziekmelden? Ook voor ziekteverzuim en ziekte-uitkeringen gelden andere regels en procedures in Nederland. Daar moet u wel van op de hoogte zijn.

PROCEDURE ZIEKMELDING

Wordt u ziek, dan is het belangrijk dat u zich ziek meldt volgens de regels. Uw werkgever kan u daar meer over vertellen. Het is belangrijk dat u zich aan deze richtlijnen houdt, anders loopt u het risico dat uw werkgever tijdelijk uw loon inhoudt. Normaal gesproken werkt het als volgt:

- U meldt zich ziek bij uw werkgever. Normaal gesproken belt u uw leidinggevende op uw eerste ziektedag en geeft u door wat u mankeert. Vervolgens geeft uw werkgever de ziekmelding weer door aan een bedrijfsarts of *arbodienst*.
- Daarnaast meldt u zich ziek bij uw Duitse huisarts. Deze arts informeert met een *Arbeitsunfähigkeitsbescheinigung* de betreffende Krankenkasse, die binnen 3 dagen een formulier E115 naar de Nederlandse arbodienst stuurt.
- Wanneer de arbodienst niet bekend is, gaat de E115 naar het *UWV* in Heerlen. Achter in deze brochure vindt u het adres.
- Tijdens uw ziekte houdt u contact met uw Duitse huisarts. Die informeert de Krankenkasse over uw gezondheidstoestand.
- De arbodienst of het *UWV* worden regelmatig met een E116-formulier van uw gezondheidstoestand op de hoogte gehouden door de Krankenkasse.

Zodra u weer bent hersteld, meldt u zich beter bij uw werkgever en uw Duitse huisarts. Vervolgens ontvangt u van de Krankenkasse een E118-formulier. Hiervan gaat een kopie naar de arbodienst van uw werkgever of naar het *UWV* in Heerlen.

LOONDOORBETALING OF ZIEKENGELDUITKERING

Werknemers in Nederland krijgen bij ziekte (gedeeltelijk) hun loon doorbetaald door de werkgever. In sommige situaties bestaat er recht op ziekgeld uit de *Ziektewet*. Uw werkgever is verplicht om bij ziekte 104 weken lang uw loon door te betalen. Normaal gesproken gaat het om 70% van het laatstverdiende brutoloon. In veel *CAO's* is vastgelegd dat in het eerste ziektejaar 100% loon doorbetaald wordt. Bij zwangerschap heeft u als werknemer recht op minimaal 16 weken ziekgeld van 100% van uw laatstverdiende brutoloon.

Ziekteperioden die elkaar binnen 4 weken opvolgen, worden bij elkaar opgeteld. Wanneer uw contract eindigt tijdens uw ziekte dan heeft u recht op een *ziekgelduitkering*. De *Ziektewet* is dus een soort vangnet en zorgt ervoor dat personen een inkomen hebben als zij ziek zijn. Bent u na 104 weken (bijna 2 jaar) nog (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt, dan kunt u recht hebben op een *WIA-uitkering*.

ARBEIDSONGESCHIKTHEID: DE WIA

Sinds kort geldt in Nederland de *Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)*. De nadruk ligt nu meer op wat personen nog kunnen, niet op wat ze niet meer kunnen. Hoe arbeidsgeschikt iemand is, hangt af van wat de persoon door ziekte of gebrek aan inkomen verliest. De *WIA* geldt voor iedereen die ziek is geworden na 1 januari 2004. Na 2 jaar ziekte stelt het *UWV* vast of u recht heeft op een *WIA-uitkering*.

Deze wet kent twee regelingen:

- *IVA*: Inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten.
- *WGA*: Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten.

Voor welke regeling u in aanmerking komt, hangt af van uw loonverlies en of u *duurzaam* of *niet duurzaam* arbeidsongeschikt bent. In tabel 5. leest u er meer over.

Tabel 5. De Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA)

Voor wie	U heeft recht op
personen met een loonverlies van minder dan 35%	geen WIA-uitkering
gedeeltelijk arbeidsongeschikten, dit zijn personen met loonverlies tussen de 35% en 80%	de regeling WGA
volledig maar niet duurzaam arbeidsongeschikten	de regeling WGA
volledig en duurzaam arbeidsongeschikt (u kunt niet meer dan 20% van uw laatstverdiende loon verdienen)	de regeling IVA

HOOGTE UITKERING

De hoogte van de *IVA-uitkering* bedraagt 70% van uw maandloon. De hoogte van de *WGA*-loongerelateerde uitkering bedraagt per kalendermaand 70% van uw oude maandloon als u niet werkt. Werkt u nog gedeeltelijk, dan ontvangt u 70% van het verschil tussen uw oude en het huidige maandloon. Als de duur van de loongerelateerde uitkering is verstreken, kan de werknemer recht hebben op een loonaanvullingsuitkering of een vervolguitkering.

ARBEIDSVERLEDEN IN NEDERLAND EN DUITSLAND

Als u in zowel Nederland als Duitsland een wettelijke verzekering heeft opgebouwd, dan heeft u recht op een arbeidsongeschiktheidsuitkering uit beide landen. Uiteraard moet u wel aan alle voorwaarden voldoen. Bij de vaststelling van de beide uitkeringen zijn 2 situaties te onderscheiden.

Tabel 6.

Voor wie	U heeft recht op
U bent op datum arbeidsongeschiktheid in Nederland verzekerd.	Een volledige WIA-uitkering. Bij toekenning van een Duitse arbeidsongeschiktheidsuitkering wordt de volledige WIA-uitkering verminderd met de Duitse uitkering.
U bent op datum arbeidsongeschiktheid in Duitsland verzekerd.	Een WIA-uitkering die gebaseerd is op de verhouding van de duur van de Nederlandse tijdvakken tot de gezamenlijke duur van de Nederlandse en buitenlandse tijdvakken. Dit heet een <i>pro-rata</i> berekening. De Duitse uitkering wordt dan niet gekort op de WIA-uitkering.

Heeft u vragen over uw persoonlijke situatie of begrijpt u iets niet? Neem dan contact met ons op. Wij helpen u graag.

Werkloos, wat nu?

Door economische tegenslag moet uw Nederlandse werkgever u ontslaan. U heeft geen werk meer. Een vervelende situatie, vooral omdat u niet bekend bent met de regels in Nederland.

NEDERLANDSE OF DUITSE UITKERING?

Wordt u als *grensarbeider* ontslagen en bent u volledig werkloos, dan heeft u normaal gesproken recht op een Duitse *werkloosheidsuitkering*. Hoewel u als grensarbeider verzekerd bent via de *werknemersverzekeringen* (tabel 4. op pagina 6) voor de Nederlandse *Werkloosheidswet (WW)*, gelden volgens de EU-richtlijnen de aanspraken in het woonland. Uw uitkering is gebaseerd op het brutoloon dat u in Nederland verdiend heeft.

STAPPEN DIE U MOET NEMEN

Wordt u als werknemer in Nederland werkloos, dan is het belangrijk dat u de volgende stappen neemt.

- Allereerst meldt u zich met de ontslagbrief van uw werkgever bij het UWV, de uitvoeringsinstantie van de werknemersverzekeringen.
- Daar ontvangt u een E301-formulier waarmee u een werkloosheidsuitkering aanvraagt bij de voor u bevoegde Agentur für Arbeit.
- De vaststelling van de aanspraak en de hoogte van uw uitkering verloopt volgens het Duitse recht.

Hoe hoog uw werkloosheidsuitkering is en hoe lang die duurt, is afhankelijk van de regels die in Duitsland gelden voor werklozen. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de voor u bevoegde Agentur für Arbeit.

GEDEELTELIJK WERKLOOS

Wanneer u gedeeltelijk werkloos wordt, dan heeft u recht op een uitkering uit het land waar u werkt. U komt wellicht in aanmerking voor een (gedeeltelijke) Nederlandse werkloosheidsuitkering. U moet hiervoor dan wel de voorwaarden vervullen. De hoogte daarvan is afhankelijk van uw persoonlijke omstandigheden.

En dan nog dit: een werkloosheidsuitkering is een persoonlijke uitkering. De hoogte van het inkomen van uw partner heeft geen invloed op uw werkloosheidsuitkering.

Ouderdomspensioen

Wist u dat u in Nederland automatisch verzekerd bent voor een basispensioen via de AOW-verzekering? Dit geldt ook als u in Duitsland woont en in Nederland in loondienst werkt. Het is belangrijk dat u goed geïnformeerd bent over uw pensioen. U wilt later ook genieten.

BLIJVEN WERKEN

In Nederland is het mogelijk om na uw 65ste te blijven werken. Wat u daarmee verdient is een aanvulling op uw AOW-pensioen.

OUDEDAGSUITKERING

De *Algemene Ouderdomswet (AOW)* is een wettelijk ouderdomspensioen op minimumniveau. Uw eerste AOW-pensioen krijgt u in de maand waarin u 65 wordt. Vervroegd pensioen (dus voor uw 65ste verjaardag) is niet mogelijk. De AOW is een *volksverzekering* waarvoor alleen mensen met een inkomen premie betalen. U betaalt AOW-premie tot uw 65ste verjaardag. Ook als u niet in Nederland woont, maar er wel werkt en loonbelasting en dus premie betaalt, bent u verzekerd. Gaat u na een aantal jaren weer in Duitsland werken, dan loopt uw *AOW-verzekering* niet door. U kunt zich hiervoor wel vrijwillig verzekeren bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Dit is ook de instantie die de AOW uitvoert. Achter in deze brochure vindt u het adres.

OPBOUW

Ieder jaar dat u vanaf uw 15e tot uw 65ste in Nederland woont of werkt, bouwt u 2% van uw AOW-pensioen op. Of andersom: voor ieder jaar dat u niet in Nederland verzekerd bent, wordt uw pensioen met 2% gekort. Is dit op u van toepassing, dan ontvangt u vanaf uw 65ste een gedeeltelijk AOW-pensioen. In Nederland is de hoogte van de AOW dus niet afhankelijk van het verdiende loon.

In tegenstelling tot Duitsland, kent het AOW-pensioen vaste bedragen voor alleenstaanden, alleenstaande ouders en partners. Het is belangrijk dat u er rekening mee houdt dat uw eventuele in Duitsland wonende partner en kinderen niet verzekerd zijn. Zij bouwen geen ouderdomsverzekering op, tenzij zij zelf in Nederland of Duitsland werken. Uw partner kan overwegen om binnen een jaar nadat u met uw werkzaamheden in Nederland bent begonnen een vrijwillige AOW-verzekering af te sluiten bij de Sociale Verzekeringsbank.

ARBEIDSVERLEDEN IN NEDERLAND EN DUITSLAND

Heeft u recht op zowel AOW als op een Duitse rente? Het is dan goed om te weten dat deze uitkeringen onafhankelijk van elkaar berekend en uitgekeerd worden. Het AOW-pensioen wordt door de Sociale Verzekeringsbank vastgesteld en via de Deutsche Rentenversicherung Westfalen in Münster in Duitsland uitbetaald. De Duitse rente ontvangt u rechtstreeks van het Duitse verzekeringsorgaan.

AANVRAGEN

Was u ooit in Nederland verzekerd voor de AOW en woont u in Duitsland? Dan moet u uw AOW-pensioen in Duitsland aanvragen. Deze aanvraag kunt u indienen bij uw gemeente (Stadtverwaltung of Gemeindeamt). Bij deze instantie kunt u eveneens een Duitse rente aanvragen als u ooit in Duitsland verzekerd was.

Wij raden u aan het AOW-pensioen rond uw 64ste verjaardag aan te vragen. Het onderzoek naar woon- en werkperiodes in Nederland neemt namelijk geruime tijd in beslag.

Bent u nog lang geen 65 jaar, maar wilt u weten hoe lang u verzekerd bent geweest? Stuur dan een schriftelijk verzoek om een overzicht van uw verzekeringsperiodes naar de Sociale Verzekeringsbank in Amstelveen, Kantoor Verzekeringen. De contactgegevens vindt u achter in deze brochure.

Stuur bij uw verzoek kopieën mee van documenten die aantonen wanneer u in Nederland heeft gewoond en gewerkt.

EN DAN NOG DIT:

het AOW-pensioen is een ouderdomspensioen op minimumniveau. Wanneer u in Nederland werkt, bent u meestal ook verzekerd voor een aanvullend (bedrijfs)pensioen. Meer over dit onderwerp leest u in het volgende hoofdstuk: 'Aanvullend (bedrijfs)pensioen'.

Voor meer informatie over het AOW-pensioen kunt u contact opnemen met de Sociale Verzekeringsbank. De contactgegevens vindt u achter in deze brochure.

Aanvullend (bedrijfs)pensioen

De AOW is een wettelijke basisverzekering die in een minimuminkomen voorziet. Daarnaast zijn er ook regelingen die een vervroegd pensioen of een aanvullend pensioen mogelijk maken.

BEDRIJFSPENSIOENFONDS

De meeste werknemers zijn aangesloten bij een bedrijfspensioenfonds. Dit ligt meestal vast in de CAO. Het deelnemen aan de bedrijfspensioenregeling is verplicht. U betaalt dan premie via uw werkgever. In de meeste gevallen betaalt zowel de werkgever als de werknemer een deel van de premies. Vaak is een pensioenfonds werkzaam voor een hele sector. Zo is bijvoorbeeld het PGGM pensioenfonds voor de sector zorg en welzijn, en het ABP voor onderwijs- en overheids personeel. Veel bedrijfspensioenen dekken ook het ongeval-, overlijdens- of invaliditeitsrisico. Vraag uw werkgever naar de mogelijkheden.

PENSIOENVERZEKERAARS

Sommige werkgevers hebben voor werknemers een pensioenverzekering afgesloten bij een verzekeringsmaatschappij. Een werkgever kan werknemers ook een bijdrage geven om zelf het pensioen te regelen. Overigens kunt u ook zelf een aanvullend pensioen regelen door bijvoorbeeld een lijfrentepolis af te sluiten bij een particuliere verzekeringsmaatschappij.

ONDERNEMERS

Personen met een vrij beroep kunnen zich ook aansluiten bij een pensioenregeling. Dit kan soms zelfs verplicht gesteld zijn. Bent u bijvoorbeeld tandarts, dierenarts of verloskundige, dan kunt u vaak gebruikmaken van een pensioenvoorziening in collectief verband. Bent u zelfstandig ondernemer? Dan kunt u zelf een pensioenverzekering of lijfrentepolis afsluiten bij een verzekeringsmaatschappij.

VERVROEGD PENSIOEN

Recent is er veel veranderd op het gebied van vervroegd pensioen. De Nederlandse overheid wil dat zoveel mogelijk personen langer blijven doorwerken. De *VUT* en het *prepensioen* worden daarom niet langer fiscaal ondersteund. Als u toch eerder wilt stoppen met werken dan kunt u daarvoor sparen met de zogeheten '*levensloopregeling*'. Verder hebben veel pensioenuitvoerders de spaarmogelijkheden in de pensioenregeling vergroot. Hiermee bouwt u meer aanvullend pensioen op (dat u ook eerder in kunt laten gaan).

Vraag uw werkgever om meer informatie over het bedrijfspensioen en de levensloopregeling. Meestal ontvangt u uitgebreide informatie als u in dienst treedt bij een nieuwe werkgever.

Nabestaandenuitkering

Hebben uw nabestaanden recht op een uitkering na uw overlijden? In Nederland bestaat de nabestaandenuitkering Anw. De Anw biedt een financiële ondersteuning na overlijden van een partner of ouders met jonge kinderen.

RECHT?

In Duitsland zijn de regels voor een *nabestaandenuitkering* anders dan in Nederland. Iedereen die in Nederland woont is verzekerd voor de Anw, ongeacht nationaliteit of inkomen.

Woont u niet in Nederland maar werkt u er wel en betaalt u daardoor loonbelasting, dan bent u ook verzekerd voor de Anw. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) voert de Anw uit.

INKOMENSAFHANKELIJK

De Anw is inkomensafhankelijk. Dat betekent dat eigen inkomsten van de nabestaande invloed hebben op de hoogte van de nabestaandenuitkering.

DE NEDERLANDSE ANW

De *Algemene nabestaandenwet (Anw)* voorziet in Nederland in een nabestaandenuitkering voor mensen van wie de partner is overleden. Ook regelt de Anw een *halfwezenuitkering* en een *wezenuitkering* voor kinderen onder de 16 jaar. De Anw is een *risicoverzekering*. Dit betekent dat uw nabestaanden alleen recht op een uitkering hebben, wanneer u op het moment van overlijden ook daadwerkelijk verzekerd bent.

VOOR WIE?

Een nabestaande komt in aanmerking voor een uitkering als deze jonger is dan 65 jaar en u op de overlijdensdatum verzekerd bent voor de Anw. Daarnaast moet uw nabestaande aan één van de volgende voorwaarden voldoen:

- geboren voor 1 januari 1950, of
- een kind onder de 18 jaar verzorgen, of
- voor tenminste 45% arbeidsongeschikt zijn.

Deze voorwaarden gelden ook voor nabestaanden die in Duitsland wonen.

NEDERLANDSE HALFWEZEN- EN WEZENUITKERING

Verzorgt de nabestaande een eigen kind onder de 18 jaar, dan ontvangt de nabestaande voor dit kind een halfwezenuitkering. Verblijft een kind van de nabestaande in een ander huishouden, dan krijgt de verzorger van dit kind de halfwezenuitkering. Het is goed om te weten dat er maar één halfwezenuitkering wordt verstrekt, ook al bestaat het gezin uit meerdere kinderen.

Als beide ouders overlijden, komt een kind onder de 16 jaar in aanmerking voor een wezenuitkering. Dan moet de laatstoverleden ouder op het moment van overlijden wel verzekerd zijn geweest voor de Anw. En het kind moet jonger zijn dan 16 jaar (in uitzonderlijke gevallen is er tot 21 jaar recht op een wezenuitkering). Het recht op een wezenuitkering bestaat met ingang van de maand waarin aan al deze voorwaarden wordt voldaan.

VERZEKERD IN TWEE LANDEN

Er zijn grote verschillen tussen de Nederlandse en Duitse wetgeving. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in de voorwaarden die vervuld moeten worden, de wijze van berekening en de looptijd.

Bent u zowel in Nederland voor de Anw als in Duitsland voor de Duitse renteverzekering verzekerd geweest? Uw nabestaande heeft dan na uw overlijden recht op een nabestaandenuitkering uit beide landen. Uiteraard moeten dan wel alle voorwaarden zijn vervuld. Bij de vaststelling van deze uitkeringen zijn er 2 situaties te onderscheiden:

Tabel 7.

Voor wie	U heeft recht op
U bent op datum overlijden in Nederland verzekerd.	Een volledige Anw-uitkering. Bij toekenning van een Duitse nabestaandenuitkering wordt de volledige Anw-uitkering verminderd met de Duitse uitkering.
U bent op datum overlijden in Duitsland verzekerd.	Een Anw-uitkering die gebaseerd is op de verhouding van de duur van uw Nederlandse tijdvakken tot de gezamenlijke duur van uw Nederlandse en buitenlandse tijdvakken (<i>pro-rata berekening</i>). De Duitse Hinterbliebenenrente wordt naast deze gekorte Anw-uitkering volledig betaald.

BELANGRIJKE VERSCHILLEN

In tegenstelling tot de Duitse Hinterbliebenenrente wordt de Nederlandse Anw-uitkering ingetrokken bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd. Hierna kan de nabestaande eventueel recht hebben op een AOW-pensioen. De nabestaande moet dan wel zelf ooit verzekerd zijn geweest voor de AOW. Hoe kort dan ook. Het is daarom belangrijk om te weten dat het mogelijk is, dat uw partner die in Duitsland woont zich vrijwillig kan verzekeren voor een AOW-pensioen (zie hoofdstuk ‘Ouderdomspensioen’). Aan deze vrijwillige verzekering kunnen alleen personen onder de 65 jaar deelnemen.

Een ander belangrijk verschil tussen het recht op een Nederlandse en Duitse nabestaandenuitkering vormt uw leefsituatie. In Nederland is de Anw er ook voor mensen die samenwonen. In tegenstelling tot Duitsland, waar samenwonenden geen recht hebben op een nabestaandenrente. Ontvangt u een nabestaandenuitkering en gaat u opnieuw samenwonen of een gezamenlijk huishouden voeren? U trouwt bijvoorbeeld of gaat een geregistreerd partnerschap aan. De nabestaandenuitkering Anw vervalt dan. Dit geldt niet voor de *halfwezenuitkering*.

INKOMENSAFHANKELIJK

De nabestaandenuitkering Anw is inkomensafhankelijk. Dit betekent dat inkomsten van de nabestaande worden gekort op de Anw-uitkering. Maar, dat is wel afhankelijk van het soort inkomen dat de nabestaande heeft. Die korting zit nogal ingewikkeld in elkaar. De uitleg vindt u op de website van de Sociale Verzekeringsbank. Overigens wordt de Nederlandse Anw-uitkering niet als inkomen voor de Duitse nabestaandenrente beschouwd.

Heeft u vragen of wilt u meer weten? Neemt u dan contact met ons op. Achter in deze brochure leest u hoe u ons kunt bereiken.

Kinderbijslag in Nederland

U werkt in Nederland en uw partner en kinderen wonen in Duitsland. De opvoeding van kinderen kost geld. Veel geld. In Duitsland betaalt de overheid mee aan de kosten die horen bij de opvoeding. Hoe is dat eigenlijk geregeld in Nederland?

NEDERLANDSE KINDERBIJSLAG

Nederland kent ook een kinderbijslagwetgeving (*AKW: Algemene Kinderbijslagwet*). Het is goed om te weten dat de Nederlandse *kinderbijslag* lager is dan de Duitse. En er wordt vier keer per jaar, na afloop van het kwartaal uitgekeerd. Werkt u in Nederland, dan heeft u normaal gesproken recht op kinderbijslag in dit land. Kinderbijslag wordt aan één van de ouders van het kind betaald. U betaalt geen premie voor de AKW.

VOOR WIE?

De Sociale Verzekeringsbank is verantwoordelijk voor de toekenning en uitbetaling van de kinderbijslag. U ontvangt van deze instantie de kinderbijslag. Net als in Duitsland zijn er in Nederland regels waaraan u moet voldoen om in aanmerking te komen voor kinderbijslag. U heeft recht op kinderbijslag voor: eigen kinderen, pleegkinderen en stiefkinderen die u als een eigen kind onderhoudt en opvoedt.

U ontvangt in Nederland kinderbijslag voor kinderen tot 18 jaar. Deze kinderen mogen best wat bijverdienen, dat maakt niet uit voor de kinderbijslag. Hoeveel precies mag worden bijverdiend, kunt u nagaan op de website van de Sociale Verzekeringsbank.

Voor *uitwonende* kinderen onder de 16 jaar moet u (soms) aantonen dat u ze onderhoudt. Hierbij spelen de eigen inkomsten van het kind wel een rol.

Normaal gesproken kunt u alleen kinderbijslag voor kinderen van 16 en 17 jaar ontvangen als zij:

- onderwijs voor tenminste 213 uur per kwartaal volgen en geen recht hebben op studiefinanciering, of
- voor meer dan 19 uur werkloos zijn, of
- meer dan 45% arbeidsongeschikt zijn.

Ook hier geldt dat u de kinderen moet onderhouden. In alle gevallen spelen de eigen inkomsten – of het kind nu thuis of uitwonend is – een rol.

Wanneer uw kind kiest voor een vervolgopleiding en ouder is dan 18 jaar, dan kan er recht bestaan op *studiefinanciering*. Bijvoorbeeld als uw kind in Nederland studeert. Meer informatie over studiefinanciering leest u op de website van de Informatie Beheer Groep (IB-Groep). Het internetadres vindt u achter in deze brochure.

KINDERBIJSLAG UIT TWEE LANDEN

Werkt u in Nederland en woont u in Duitsland, dan is er meestal sprake van *samenloop* van kinderbijslagaanspraken uit beide landen. Dat betekent dat u recht heeft op kinderbijslag uit deze landen. Het is dan belangrijk om vast te stellen waar u recht op heeft. De hoogte van het samenloopbedrag wordt per kind vastgesteld.

AANVRAGEN

Kinderbijslag kunt u aanvragen bij de Sociale Verzekeringsbank. Op www.svb.nl leest u er meer over.

Bijvoorbeeld:

- Woont en verricht uw partner verzekeringsplichtige werkzaamheden in Duitsland en werkt u in Nederland? Dan heeft uw partner bij voorrang recht op Duitse kinderbijslag. Omdat de Duitse kinderbijslag hoger is dan de Nederlandse, heeft u in deze situatie geen recht op Nederlandse kinderbijslag.
- U werkt in Nederland. Uw partner woont in Duitsland en werkt niet? Dan heeft u bij voorrang recht op Nederlandse kinderbijslag. Omdat de Duitse kinderbijslag hoger is, maakt uw partner aanspraak op aanvullende kinderbijslag uit Duitsland.

Voor uitgebreide informatie over kinderbijslag en actuele bedragen kunt u terecht op de website van Sociale Verzekeringsbank: www.svb.nl. Wilt u persoonlijk contact, achter in de brochure kunt u lezen hoe u ons kunt bereiken.

Zelfstandig ondernemen

De grenzen in Europa vervagen en het werken buiten de grenzen wordt steeds meer ontdekt. Zo kunt u bijvoorbeeld als zelfstandig ondernemer in Nederland werken. Onder welke wetgeving valt u dan eigenlijk? En wist u dat u dan rechten opbouwt voor de Nederlandse AOW?

SOCIAAL VERZEKERD IN NEDERLAND

Werkt u als zelfstandige in Nederland en woont u in Duitsland, dan bent u verzekeringsplichtig in Nederland. Als zelfstandige bent u in Nederland verzekerd voor de *volksverzekeringen*. Zo bent u verzekerd voor een basispensioen (AOW). Voor elk jaar dat u in Nederland verzekerd bent, heeft u recht op 2% van het AOW-pensioen. Bovendien kan er voor uw partner recht bestaan op een *nabestaandenuitkering* (Anw) en *kinderbijslag*. Uitgebreide informatie over de volksverzekeringen leest u in hoofdstuk 'Goed om te weten' op pagina 6. De premies voor de volksverzekeringen moet u zelf aan de Belastingdienst betalen. U valt als zelfstandig ondernemer ook onder de Zorgverzekeringswet. De regels hiervoor zijn hetzelfde als voor een werknemer. Meer over dit onderwerp leest u in het hoofdstuk 'Zorgverzekering'.

WERKNEMERSVERZEKERINGEN

Zelfstandig ondernemers en 'beroepsbeoefenaren' (bijvoorbeeld musici), vallen niet onder de *werknemersverzekeringen*, omdat zij geen werknemers zijn. Is dit van toepassing op uw situatie, dan heeft u geen recht op de uitkeringen die betaald worden uit de werknemersverzekeringen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de WIA (*Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen*) bij arbeidsongeschiktheid of een *WW-uitkering* als u werkloos wordt. Een overzicht van de uitkeringen uit de werknemersverzekeringen vindt u op pagina 6.

Overigens kunt u zich bij een particuliere verzekeringsmaatschappij tegen deze risico's verzekeren. Heeft u een vraag over uw situatie? Wij helpen u graag. Achter in deze brochure kunt u lezen hoe u ons kunt bereiken.

De belangrijkste verschillen in één oogopslag

De socialeverzekeringswetgeving is in Duitsland anders dan in Nederland. Wat zijn de grootste verschillen en waar moet u echt op letten als u in Duitsland woont en in Nederland gaat werken? We hebben het voor u op een rij gezet.

Tabel 8.

Onderwerp	Nederland	Duitsland
arbeidsongeschiktheid	Na 24 maanden loondoorbetaling van de werkgever en nog arbeidsongeschikt: recht op een WIA-uitkering.	Na maximaal 78 weken ziekgeld en arbeidsongeschikt: recht op een Erwerbsminderingsrente uit de renteverzekering.
deeltijdwerk	Volledige opbouw voor de AOW. U heeft dezelfde rechten als een fulltimer.	U bouwt weinig rechten op. Verdient u minder dan € 400 bruto per maand, dan bouwt u maar zeer beperkte rechten op voor de renteverzekering.
ouderdomspensioen	Iedereen die in Nederland woont of werkt is automatisch verzekerd voor een basispensioen (AOW).	Werknemers zijn verplicht verzekerd voor de Duitse Renteverzekering (ouderdoms-, nabestaanden- en invaliditeitspensioen).
socialeverzekeringswetgeving	Volksverzekeringen voor iedereen. Werknemersverzekeringen voor werknemers.	Deutsche Renten-, Kranken-/Pflege-, Arbeitslosen- en Unfallversicherung voor werknemers.
werkloosheid	Volledig werkloos: recht op werkloosheidsuitkering in Duitsland. Gedeeltelijk werkloos: recht op gedeeltelijke werkloosheidsuitkering in Nederland.	Volledig werkloos: recht op werkloosheidsuitkering in Duitsland. Gedeeltelijk werkloos: recht op gedeeltelijke werkloosheidsuitkering in Nederland.
zelfstandig ondernemen	Wel verzekerd voor volksverzekeringen (AOW, Anw, AWBZ, AKW en de Zvw). Niet verzekerd voor werknemersverzekeringen (WW en WIA).	Niet verplicht verzekerd. Wel mogelijkheid tot vrijwillige verzekering.
ziekte	Bij ziekte krijgt u loon doorbetaald van uw werkgever of u krijgt ziekgeld van het UWV. Gedurende 104 weken is dat meestal 70% van het laatstverdiende loon.	Bij ziekte krijgt u 6 weken loon doorbetaald van uw werkgever. Na 6 weken betaalt de Krankenkasse u tot maximaal de 78ste ziekteweek een ziekgelduitkering. Meestal is dat 70% van het gemiddelde brutoloon.
zorgverzekeringsstelsel	Geen verschil meer tussen ziekenfonds en particulier. Tegemoetkoming in de premie, die afhankelijk is van persoonlijke situatie en inkomen (zorgtoeslag).	Wel verschil tussen ziekenfonds en particulier. Tegemoetkoming in de premie van uw werkgever als u particulier of vrijwillig verzekerd bent.

Woordenlijst

De gebruikte Nederlandse woorden en uitdrukkingen in deze brochure vindt u hier op een rij. Om u snel wegwijs te maken in het gecompliceerde Nederlandse socialeverzekeringsstelsel. Zo kunt u in één oogopslag zien wat die specifieke Nederlandse term betekent. En op welke pagina u er meer over kunt lezen.

Tabel 9. Verklarende Nederlandse woordenlijst

Nederlands woord/uitdrukking	Duitse toelichting	Pagina
aanvullende verzekering	Een aanvullende verzekering dekt zorg die niet in het basispakket van de zorgverzekering is opgenomen, zoals tandartshulp voor verzekerden ouder dan 18 jaar.	9
Algemene Kinderbijslagwet (AKW)	Tegemoetkoming in de kosten voor de opvoeding van kinderen tot 18 jaar, volgens de Algemene Kinderbijslagwet (AKW).	6,8,19
Algemene nabestaandenwet (Anw)	Allgemeines Hinterbliebenengesetz. De Algemene nabestaandenwet (Anw) voorziet in Nederland in een nabestaandenuitkering voor mensen van wie de partner is overleden.	6,17
Algemene Ouderdomswet (AOW)	Allgemeines Altersgesetz. De Algemene Ouderdomswet voorziet in een basispensioen voor mensen van 65 jaar en ouder. Alleen mensen met een inkomen betalen premie voor het AOW-pensioen.	6,14
Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)	Allgemeines Gesetz über besondere Krankenkosten. De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) dekt zware geneeskundige risico's die niet onder de zorgverzekeringen vallen. Denk hierbij aan de levenslange verzorging en verpleging van iemand met een zware meervoudige handicap. Bent u grensarbeider, dan is uw gezin niet verzekerd voor de AWBZ.	6,10,22
arbodienst	Een arbodienst helpt werkgevers bij het opstellen en uitvoeren van een goed arbeidsomstandigheden- en verzuimbeleid. Een arbodienst adviseert werkgevers en neemt taken van hen over op het gebied van arbeidsomstandigheden, verzuimbegeleiding en reïntegratiebegeleiding.	11
basisverzekering	De zorgverzekering bestaat uit een wettelijk vastgelegd basispakket voor zorg, dat in grote lijnen overeenkomt met het vroegere ziekenfondspakket.	9
bijstandsuitkering	Bijstand is een maandelijks uitkering voor mensen die te weinig inkomsten of vermogen hebben om van te leven en die niet in staat zijn zelf genoeg inkomsten te verkrijgen. De bijstand is bedoeld als tijdelijke ondersteuning en is daarom een minimumbedrag. Voor ongewone, extra kosten bestaat er bijzondere bijstand. Een bijstandsuitkering kan worden aangevraagd bij het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI).	8
Centrum voor Werk en Inkomen	Het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) is het eerste trefpunt voor werkzoekenden en werkgevers. Werkgevers kunnen bij CWI terecht voor personeelsbemiddeling en informatie over de arbeidsmarkt. Werkzoekenden kunnen bij CWI terecht voor het vinden van werk of het aanvragen van een WW- of bijstandsuitkering. Daarnaast verleent CWI ontslag- en tewerkstellingsvergunningen en geeft arbeidsrechtelijke informatie.	6,8
CAO's	CAO staat voor Collectieve Arbeidsovereenkomst. Het is een contract waarin zaken zijn geregeld zoals de hoogte van het salaris, vakantiedagen, overwerk en pensioen. Deze regelingen komen tot stand door onderhandelingen tussen werknemersverenigingen, namens de werkgevers en vakbonden, namens de leden. De leden van de vakbond stemmen over het resultaat van de onderhandelingen.	11,16
duurzaam arbeidsongeschikt	Werknemer die niet meer in staat is te werken. Voor hem geldt de regeling Inkomenvoorziening volledig arbeidsongeschikten (IVA).	12

EURES-consulent	EURES is een initiatief van de Europese Commissie voor arbeidsbemiddeling binnen de EU. De consulenten zijn speciaal opgeleide deskundigen die zich bezighouden met informatievoorziening, begeleiding en arbeidsbemiddeling voor werkzoekenden en werkgevers op de Europese arbeidsmarkt.	8
grensarbeider	U bent werknemer of zelfstandige en u werkt in een EU-lidstaat en woont in een andere EU-lidstaat, waarheen u minstens eenmaal per week terugkeert.	4,6,9,13
halfwezenuitkering	Verzorgt uw nabestaande een eigen kind onder de 18 jaar, dan ontvangt de nabestaande voor dit kind een halfwezenuitkering als u overlijdt. Verblijft een kind van de nabestaande in een ander huishouden, dan krijgt de verzorger van dit kind de halfwezenuitkering.	17,18
IVA	Inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten. Zie ook duurzaam arbeidsongeschikt.	12
kinderbijslag	Tegemoetkoming in de kosten voor de opvoeding van kinderen volgens de Algemene Kinderbijslagwet (AKW).	2,3,6,8,19,20,21
levensloopregeling	Met deze regeling kunnen werknemers sparen voor de financiering van een periode van verlof.	16
loonheffing	De Nederlandse term voor loonbelasting en premies volksverzekeringen samen.	7
nabestaandenuitkering Anw	Zie Algemene nabestaandenwet (Anw).	17,18,21
niet duurzaam arbeidsongeschikt	Wanneer u langer dan 2 jaar ziek bent en er binnen 5 jaar redelijke kans op herstel is, wordt een werknemer niet als duurzaam arbeidsongeschikt gezien. Deze personen vallen onder de regeling Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgehandicapten (WGA).	12
prepensioen	Het prepensioen is de opvolger van de VUT. Het verschil met de VUT is dat u bij prepensioen premie betaalt voor alleen uw eigen prepensioenuitkering. Prepensioen is dus een individuele pensioenregeling.	16
pro-rata berekening	Een berekening met een factor waarin de verhouding van de duur van de Nederlandse tijdvakken tot de gezamenlijke duur van de Nederlandse en buitenlandse tijdvakken wordt vastgelegd.	12,18
risicoverzekering	U heeft alleen recht op een uitkering uit deze verzekering wanneer u op het moment van overlijden ook daadwerkelijk verzekerd bent.	17
samenloop	U heeft recht op bijvoorbeeld kinderbijslag in Nederland en Duitsland. Het bedrag dat er door deze rechten uit twee landen ontstaat, noemen we het samenloopbedrag.	19
studiefinanciering	Studiefinanciering is een toelage van de overheid en kan een gift zijn of een lening. Met het geld kunnen de kosten van studie en levensonderhoud betaald worden. De toelage bestaat uit een aantal onderdelen.	19
Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)	UWV voert in opdracht van het Ministerie van SZW de wettelijke werknemersverzekeringen uit. Wie in loondienst werkt, is automatisch verzekerd via de werkgever. De premie wordt ingehouden door de werkgever en geïnd door de Belastingdienst. De uitkeringen worden betaald uit de premies die werknemers en werkgevers hebben betaald. Daarnaast heeft UWV de taak te stimuleren dat mensen aan het werk blijven of komen. UWV verzorgt de volgende uitkeringen: - WW (Werkloosheidswet) - WAO (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering) - WAZ (Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen) - WAJONG (Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering jong gehandicapten) - WIA (Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen) - ZW (Ziektewet).	6,11,13
uitwonend	Uitwonend wil zeggen dat uw kind minder dan vier nachten per week thuis slaapt.	19

uitzendbureau	Een uitzendbureau bemiddelt tussen mensen die (tijdelijk) werk zoeken (de uitzendkracht) en bedrijven die (tijdelijk) mensen nodig hebben (de inlener). De uitzendkrachten zijn bij het uitzendbureau ingeschreven als werkzoekende en komen in dienst bij het uitzendbureau zodra ze uitgezonden worden naar een bedrijf.	8
werkloosheidsuitkering of WW-uitkering	Uitkering uit de Werkloosheidswet.	13,22
Werkloosheidswet (WW)	Arbeitslosenversicherungsgesetz. Heeft u, voordat u werkloos werd, een minimum-aantal weken in loondienst gewerkt, dan kunt u recht hebben op een werkloosheidsuitkering.	6,13
volksverzekeringen	Volgens de wet zijn alle inwoners van Nederland verplicht verzekerd voor de volksverzekeringen, behalve als zij in een ander land werken. Bij de volksverzekeringen maakt het niet uit of u werknemer bent of niet.	6,7,14,21,22
werknemersverzekeringen	Werknemers zijn via een aantal wetten automatisch verzekerd. Als een werknemer zijn baan verliest of door lichamelijke beperkingen niet meer of nog maar gedeeltelijk kan werken, heeft hij recht op een uitkering uit deze werknemersverzekeringen.	6,7,13,21,22
VUT	De VUT-regelingen voor vervroegde uittreding bestaan al tientallen jaren. 'Met de VUT gaan' is een begrip. Het bijzondere van de VUT is dat niet iedere werknemer voor zichzelf premie betaalt, maar voor de uitkeringen van de Vutters in een hele organisatie of bedrijfstak. De VUT is daarmee een collectieve pensioenregeling.	16
Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA, voorheen WAO) of WIA-uitkering	De wet die in werking treedt nadat u langer dan 104 weken (bijna 2 jaar) ziek bent, nog (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt bent. U kunt dan recht hebben op een WIA-uitkering.	6,11,12,21
wezenuitkering	Als beide ouders overlijden komt een kind komt in aanmerking voor een wezen-uitkering. Dan moet de laatstoverleden ouder op het moment van overlijden wel verzekerd zijn geweest voor de Anw. En het kind moet jonger zijn dan 16 jaar (in uitzonderlijke gevallen is er tot 21 jaar recht op een wezen-uitkering).	17,18
WGA	Regeling Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Zie ook niet duurzaam arbeidsongeschikt.	12
Ziektewet (ZW), ziekengelduitkering of ZW-uitkering	Werknemers in Nederland krijgen bij ziekte (gedeeltelijk) hun loon doorbetaald, of zij krijgen een ziekengelduitkering. De Ziektewet is dus een soort vangnet en zorgt er ook voor dat mensen die geen loon doorbetaald krijgen als ze ziek zijn, toch een inkomen hebben.	6,11
zorgtoeslag	De zorgtoeslag is een tegemoetkoming in de nominale premie, die iedere verzekerde van 18 jaar en ouder aan de zorgverzekering betaalt. De hoogte van de toeslag is afhankelijk van de persoonlijke situatie en inkomen.	10,22
Zorgverzekeringswet (Zvw)	Deze wet is de basis van een geheel nieuw Nederlands verzekeringsstelsel voor ziektekosten. Zo is er bijvoorbeeld geen verschil meer tussen ziekenfonds- en particulier verzekerden.	6,9,21

Adressen

Heeft u nog vragen over de inhoud van deze brochure? U kunt ze stellen aan de medewerkers van het Bureau voor Duitse Zaken. Gespecialiseerd in alles wat te maken heeft met wonen, werken, ondernemen en studeren in Nederland. Wij helpen u graag verder.

ZO KUNT U ONS BEREIKEN

Sociale Verzekeringsbank

Bureau voor Duitse Zaken

Takenhofplein 4
6538 SZ Nijmegen
Postbus 10505
6500 MB Nijmegen
Tel. (0031) (0)24 343 19 00
Fax. (0031) (0)24 343 10 09
e-mail: bdz@svb.nl
www.svb.nl/bdz

Sociale Verzekeringsbank

Kantoor Verzekeringen

Postbus 357
1180 AJ Amstelveen
www.svb.nl

NUTTIGE ADRESSEN

Agis Zorgverzekeringen

Postbus 19
3800 HA Amersfoort
Nederland
www.agisweb.nl

Belastingdienst

Team GWO
Postbus 5750
6202 MB Maastricht
Nederland
www.belastingdienst.nl

College voor zorgverzekeringen (CVZ)

Postbus 320
1110 AH Diemen
Nederland
www.cvz.nl

Deutsche Rentenversicherung Westfalen

Verbindungsstelle Niederlande
D-48125 Münster
www.deutsche-rentenversicherung-westfalen.de

Deutsche Verbindungsstelle Krankenversicherung

Ausland (DVKA)

Postfach 200464
D-53134 Bonn
www.dvka.de

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)

Afdeling Publieksvoorlichting
Postbus 3211
2280 GE Rijswijk
Nederland
www.immigratiedienst.nl

UWV

Postbus 8300
1005 CA Amsterdam
Nederland
www.uwv.nl

UWV

Postbus 2620
6401 MB Heerlen
Nederland
www.uwv.nl

HANDIGE WEBSITES

Belastingdienst, afdeling Toeslagen

www.toeslagen.nl

Centrum voor Werk en Inkomen (CWI)

www.cwinet.nl

EURES

europa.eu.int/eures

Grensinfopunt

www.grensinfopunt.nl

Informatie Beheer Groep (IB-Groep)

www.ib-groep.nl

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

www.werkenaarvermogen.nl

WWW.SVB.NL

Sociale Verzekeringsbank *voor het leven*